

ISBIH
Institut za standardizaciju
Bosne i Hercegovine

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ 2021

ZAJEDNIČKA VIZIJA ZA BOLJI SVIJET

STANDARDI ZA CILJEVE
ODRŽIVOG RAZVOJA (SDG)

Godišnji izvještaj 2021

Izdavač:
Institut za standardizaciju
Bosne i Hercegovine - ISBIH

Sjedište:
Trg Ilidžanske brigade 2B
71123 Istočno Sarajevo
Tel: +387 (0) 57 310 560
Fax: + 387 (0) 57 310 575
E-mail: stand@isbih.gov.ba

Glavni urednik:
Aleksandar Cincar

Uređivački odbor:
Borislav Kraljević
Goran Tešanović
Dejana Bogdanović
Miljan Savić
Biljana Maletić

Istočno Sarajevo, maj 2022.

Uvodna riječ

Poštovane čitateljke i čitaoci,

U Godišnjem izvještaju o radu Instituta za standardizaciju BiH za 2021. godinu koji je pred vama predstavili smo najvažnije aktivnosti i rezultate koje je Institut za standardizaciju BiH ostvario tokom godine kako bi ispunio svoje postavljene ciljeve, odnosno kako bi vodio i unapređivao sistem standardizacije u Bosni i Hercegovini.

Institut je u 2021. godini intenzivno radio na unapređenju svojih usluga, suočavajući se i dalje s epidemiološkim izazovima. Trudili smo se da ispunimo očekivanja i potrebe različitih zainteresovanih strana, pri tome vodeći računa i o bezbjednosti i očuvanju zdravlja naših zaposlenih. Zahvaljujući aktivnom angažmanu članova stručnih tijela Instituta, nastavljen je trend povećanja broja preuzetih bosanskohercegovačkih standarda tako da je sa 31. 12. 2021. godine broj važećih BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata iznosio 38395. U toku 2021. godine preuzeto je 2998 standarda i drugih standardizacijskih dokumenata, od čega 2162 evropska te 826 međunarodnih standarda, dok je čak 38 standarda usvojeno metodom prevoda.

Nastavljena je i uspješna saradnja s regionalnim, evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju. U protekloj godini smo aktivno učestvovali u razvoju međunarodnih standarda i ISBIH je imao status punopravnog člana u pet ISO-ovih tehničkih komiteta, što je više nego u prethodnim godinama.

U aprilu je završena implementacija projekta „Podrška primjeni BIM-a (eng. *Building Information Modeling*) u BiH”. Najznačajniji rezultati ovog projekta su: održana 2 vebinara za stručnu javnost o važnosti primjene BIM-a, izrađena „Osnovna studija o implementaciji BIM metode u Bosni i Hercegovini” i „Koncept uvođenja BIM metode u

Bosni i Hercegovini” koji su dostupni na internet stranici Instituta, prevedeno je 10 najvažnijih standarda iz oblasti BIM-a, što je ukupno više od 450 stranica teksta.

Takođe, u 2021. godini implementirali smo projekat „Jačanje kapaciteta nacionalne infrastrukture kvaliteta za standardizaciju i ocjenu građevinskih proizvoda u Bosni i Hercegovini”. Izrađen je nacionalni dodatak na BAS EN 1997-2:2017, prevedeni su standardi i amandmani za evrokod 2 i evrokod 3, prevedeno je na engleski jezik 30 objavljenih nacionalnih dodataka, organizovana su tri seminara u hibridnom formatu za stručnu javnost i studente te profesore građevine i arhitekture.

Unaprijeđen je informacioni sistem za upravljanje standardima i jedan od postignutih rezultata jeste i onlajn pristup nacrtima BAS standarda koji su na javnoj raspravi. Uvođenjem usluge onlajn pristupa nacrtima BAS standarda na javnoj raspravi Institut

je omogućio svim zainteresovanim stranama u Bosni i Hercegovini, uključujući mala i srednja preduzeća (MSP), udruženja potrošača, nevladine organizacije i druga strukovna udruženja, da kvalitetnije i jednostavnije učestvuju u javnoj raspravi.

Institut je u 2021. godini kreirao modul za onlajn čitanje standarda i potpisao je Sporazum o saradnji s organizacijama civilnog društva aktivnim na univerzitetima u BiH, koji se odnosi na omogućavanje onlajn pristupa čitanju bosanskohercegovačkih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje objavljuje Institut. Cilj saradnje koja proizilazi iz ovog sporazuma je da se svim studentima omogući brz i lak pristup čitanju

kompletnih verzija BAS standarda. Prednost takvog pristupa je višestruka, a prije svega za studentsku zajednicu koja će imati olakšan i ubrzan pristup BAS standardima i informacijama o standardima potrebnim u procesu obrazovanja.

Uspješna realizacija svih zadataka i aktivnosti u 2021. godini ne bi bila moguća bez profesionalnosti i angažmana svih članova kolektiva Instituta za standardizaciju BiH, pogotovo u okolnostima rada koje je nametnula pandemija. Ovom prilikom želim da se zahvalim svim članovima Savjeta za standardizaciju BiH, članovima stručnih tijela Instituta i zaposlenima na profesionalnom pristupu i doprinosu u postizanju zadatih ciljeva.

Direktor ISBiH

Aleksandar Cincar

Sadržaj

1. Bosanskohercegovačka standardizacija	8
2. Najznačajnije aktivnosti Instituta u 2021. godini	9
2.1 Pripremanje, donošenje i objavljivanje bosanskohercegovačkih standarda	9
2.2 Bosanskohercegovački tehnički komiteti	9
2.2.1 Standardi usvojeni metodom prevoda i izvorni standardizacijski dokumenti	11
2.3 Direktive Novog pristupa	16
2.4 Prodaja standarda	19
2.4.1 Broj prodatih standarda	19
2.4.2 Besplatni BAS standardi u 2021. godini	19
2.5 Rad Ex-komisije	20
2.6 Aktivnosti ISBIH Informacione i notifikacione tačke	21
3. Međunarodna i regionalna saradnja	22
3.1 Učešće u radu međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju	22
3.2 Učešće u radu ISO tehničkih komiteta	23
3.3 Učešće na generalnim skupštinama	23
4. Seminari i vebinari	25
5. Promocija Instituta, standarda i standardizacije	27
5.1 Izdavanje Glasnika	28
5.2 ISBIH Newsletter	28
5.3 Društvene mreže	28

1. Bosanskohercegovačka standardizacija

Planiranje i obavljanje zadataka standardizacije u BiH provode

Savjet za standardizaciju i Institut za standardizaciju BiH.

Savjet za standardizaciju Bosne i Hercegovine je stručno savjetodavno tijelo za standardizaciju. Članovi Savjeta su istaknuti stručnjaci iz različitih oblasti iz oba entiteta. Imenuje ih Savjet ministara BiH na prijedlog direktora Instituta. U toku 2021. godine održana je jedna sjednica Savjeta za standardizaciju BiH.

Institut za standardizaciju BiH kao samostalna državna upravna organizacija predstavlja državno, nacionalno tijelo za standardizaciju Bosne i Hercegovine odgovorno Savjetu ministara BiH.

Misija Instituta

Voditi, održavati i kontinuirano poboljšavati nacionalni sistem standardizacije u BiH, zastupajući interese svih zainteresovanih strana, poštujući zahtjeve i preporuke evropskih i međunarodnih organizacija za standardizaciju.

Vizija Instituta

Biti međunarodno, regionalno i nacionalno prepoznatljiva institucija za standardizaciju koja će se svojim stručnim i profesionalnim radom punopravno uključiti u evropski i globalni posao standardizacije.

Ciljevi

U skladu sa dokumentom "Strateški okvir za BiH", koji je usvojio Savjet ministara Bosne i Hercegovine, Institut za standardizaciju BiH realizacijom aktivnosti iz svoje nadležnosti doprinosi realizaciji sljedećih ciljeva:

1 **Opšti cilj:** Integrisani rast

2 **Strateški cilj:** Unaprijediti razvoj konkurentnog ekonomskog okruženja

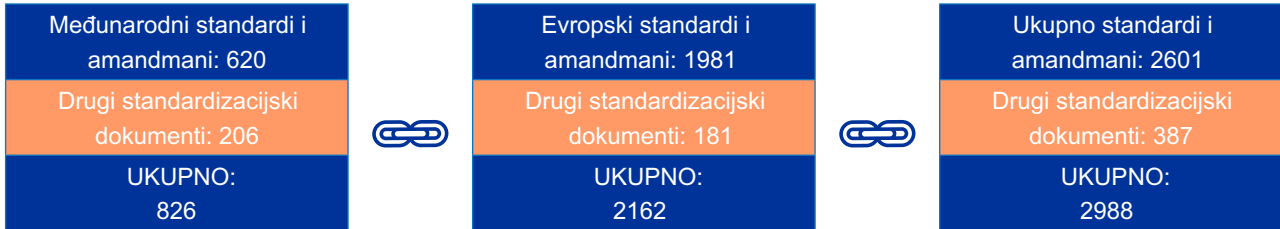
3 **Srednjoročni cilj:** Unaprijediti sistem infrastrukture kvaliteta u skladu sa legislativama EU i dobrom praksom EU, efikasniju regulaciju tržišta u svrhu obezbjeđenja slobodnog kretanja robe i usluga i tržišne fer konkurencije

4 **Specifični cilj:** Unapređenje procesa pripremanja, donošenja i objavljivanja BAS standarda i ispunjavanje kriterijuma za punopravno članstvo u evropskim organizacijama za standardizaciju (CEN i CENELEC)

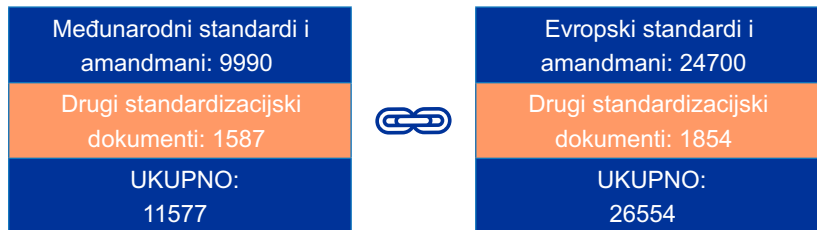
2. Najznačajnije aktivnosti Instituta u 2021. godini

2.1 Pripremanje, donošenje i objavljivanje bosanskohercegovačkih standarda

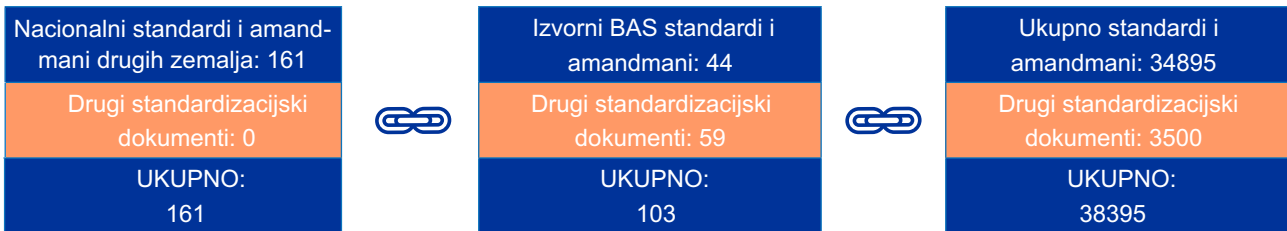
Pregled međunarodnih, evropskih standardizacijskih dokumenata preuzetih u 2021.

Broj važećih BAS standarda zaključno s 31.12.2021.

NAPOMENA:
U proračun nisu uključene korekcije

NAPOMENA 1:
U toku 2021. godine usvojeno je 38 standarda metodom prevoda i izrađen je 1 izvorni standard te 9 izvornih standardizacijskih dokumenata.

2.2 Bosanskohercegovački tehnički komiteti

Sektor: informaciona tehnologija i telekomunikacije

BAS/TC 1, Informaciona tehnologija
BAS/TC 5, Telekomunikacije
BAS/TC 65, VS3-Standardizacija iz oblasti telekomunikacija

Sektor: mašinstvo

BAS/TC 2, Zavarivanje i srodni postupci
BAS/TC 16, Mašinski elementi
BAS/TC 24, Ispitivanje bez razaranja
BAS/TC 31, Gas i gasna tehnika
BAS/TC 40, Mašine i alati
BAS/TC 41, Oprema pod pritiskom i kontejneri
BAS/TC 47, Uređaji i sistemi za grijanje i hlađenje
BAS/TC 53, Fluidi i sistemi fluida

Sektor: građevinarstvo

BAS/TC 9, Cement, gips, kreč i drugi anorganski vezivni materijali
BAS/TC 13, Zaštita od požara
BAS/TC 21, Beton i proizvodi od betona
BAS/TC 22, Cestogradnja
BAS/TC 36, Arhitektonske konstrukcije, tehnologija i organizacija građenja i fizike zgrade
BAS/TC 37, Bezbjednost građevina od požara
BAS/TC 58, Projektovanje građevinskih konstrukcija – Evrokod EN 1990, evrokodovi 1,7,8 i 9
BAS/TC 60, Vrata i prozori
BAS/TC 61, Projektovanje građevinskih konstrukcija – Evrokodovi 2,4 i 6
BAS/TC 62, Projektovanje građevinskih konstrukcija – Evrokodovi 3 i 5

Sektor: transport

BAS/TC 29, Sredstva i uređaji za dizanje i prenošenje tereta
BAS/TC 35, Drumska vozila
BAS/TC 46, Željeznice

Sektor: nemetalni materijali

BAS/TC 11, Nafta i naftni derivati
BAS/TC 42, Drvo i proizvodi od drveta
BAS/TC 48, Tekstil, koža, odjeća i obuća
BAS/TC 50, Ambalaža, plastika i guma

Sektor: zdravlje, medicina i laboratorijska oprema

BAS/TC 14, Lična zaštitna oprema
BAS/TC 25, Tehnologija zaštite zdravlja
BAS/TC 54, Bezbjednost igračaka i proizvoda za djecu

Sektor: održivost i okolina

BAS/TC 7, Životna sredina

Sektor: elektrotehnika

BAS/TC 6, Oprema za eksplozivne atmosfere
BAS/TC 8, Koordinacija izolacije, visokonaponska ispitivanja i mjerni transformatori
BAS/TC 10, Oprema za mjerenje električne energije i upravljanje opterećenjem
BAS/TC 15, Elektromagnetna kompatibilnost
BAS/TC 18, Energetski transformatori, mjerni releji i zaštitna oprema
BAS/TC 19, Električne instalacije u zgradama
BAS/TC 30, Električni kablovi
BAS/TC 51, Automatika
BAS/TC 52, Upravljačka i sklopna postrojenja
BAS/TC 56, Konvencionalni i alternativni izvori električne energije
BAS/TC 57, Aparati u domaćinstvu i slični električni aparati
BAS/TC 64, VS2 Elektrotehnička standardizacija

Sektor: hrana i poljoprivreda

BAS/TC 23, Ljekovito i aromatično bilje
BAS/TC 43, Hrana
BAS/TC 45 Poljoprivreda

Sektor: rude i metali

BAS/TC 4, Čelik, čelični proizvodi, obojeni metali i legure
BAS/TC 27, Rudarstvo

Sektor: hemikalije

BAS/TC 28, Eksplozivi za civilne namjene
BAS/TC 39, Zaštita materijala od korozije
BAS/TC 49, Hemijski inženjering, laboratorijska oprema i kozmetika

Sektor: upravljanje poslovanjem i inovacije

BAS/TC 3, Upravljanje kvalitetom i obezbjeđenje kvaliteta
BAS/TC 55, Društvena odgovornost

Sektor: bezbjednost, zaštita i rizik

BAS/TC 59, Društvena bezbjednost i zaštita

Sektor: ostalo

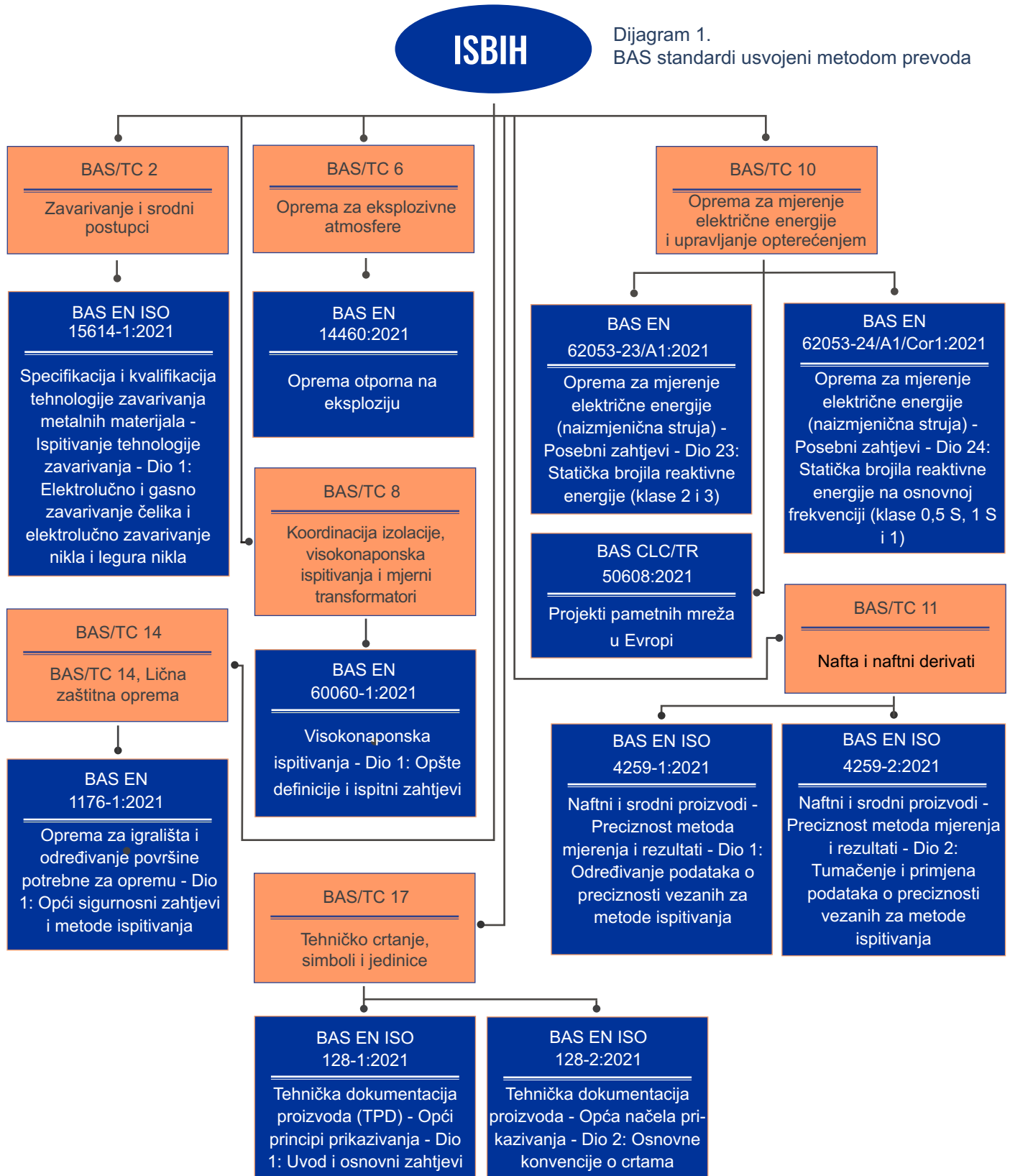
BAS/TC 17, Tehničko crtanje, simboli i jedinice
BAS/TC 38, Mjeriteljstvo i mjerenja
BAS/TC 44, Bibliotečko-informacijske nauke
BAS/TC 63, VS1-Opšta standardizacija

Zaključno sa 31. 12. 2021. godine održano je 99 sjednica tehničkih komiteta i radnih grupa.

2.2.1 Standardi usvojeni metodom prevoda i izvorni standardizacijski dokumenti

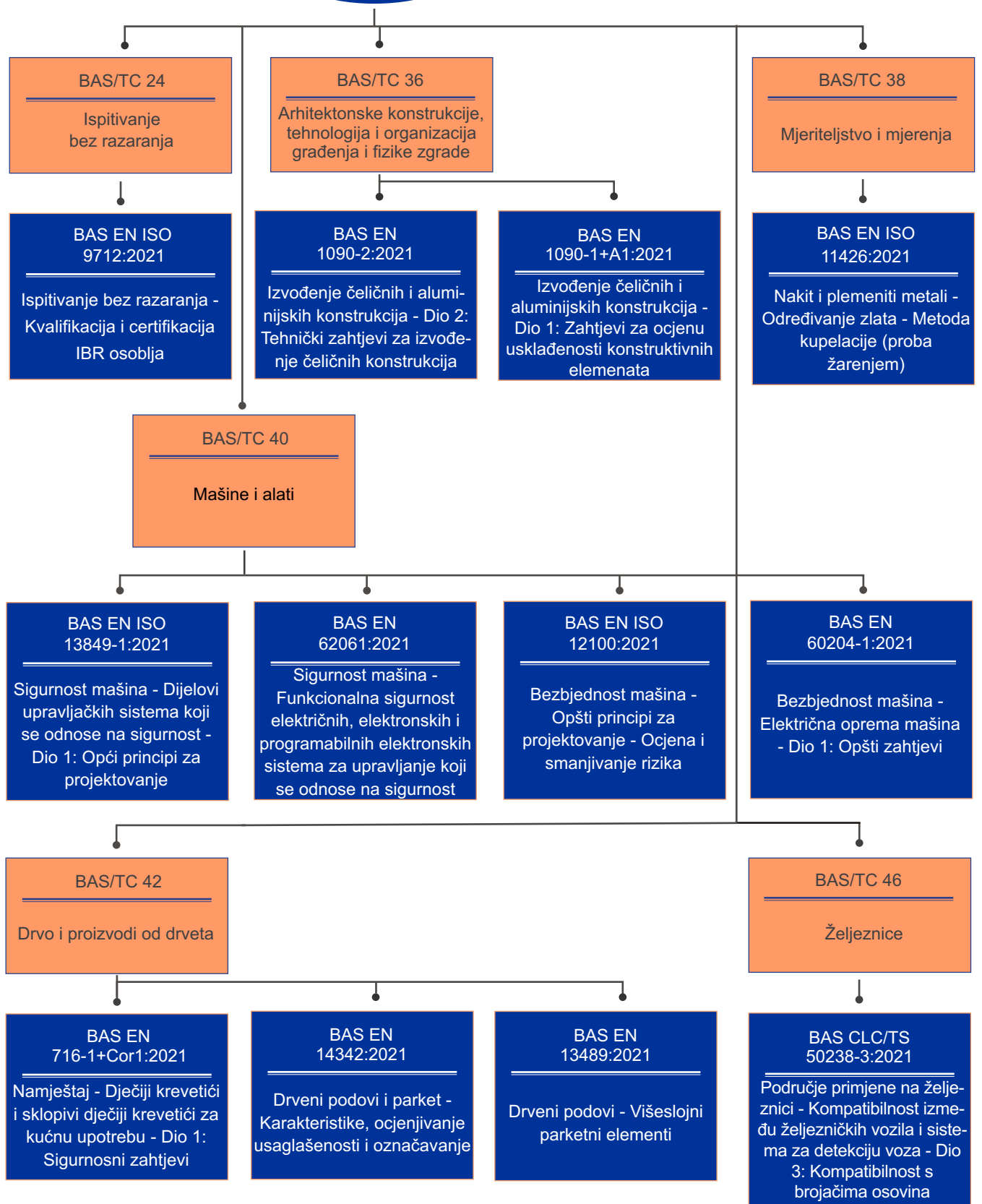
U 2021. godini usvojeno je u bosanskohercegovačku standardizaciju 39 standarda metodom prevoda i izrađen 1 izvorni standard i 9 izvornih standardizacijskih dokumenata.

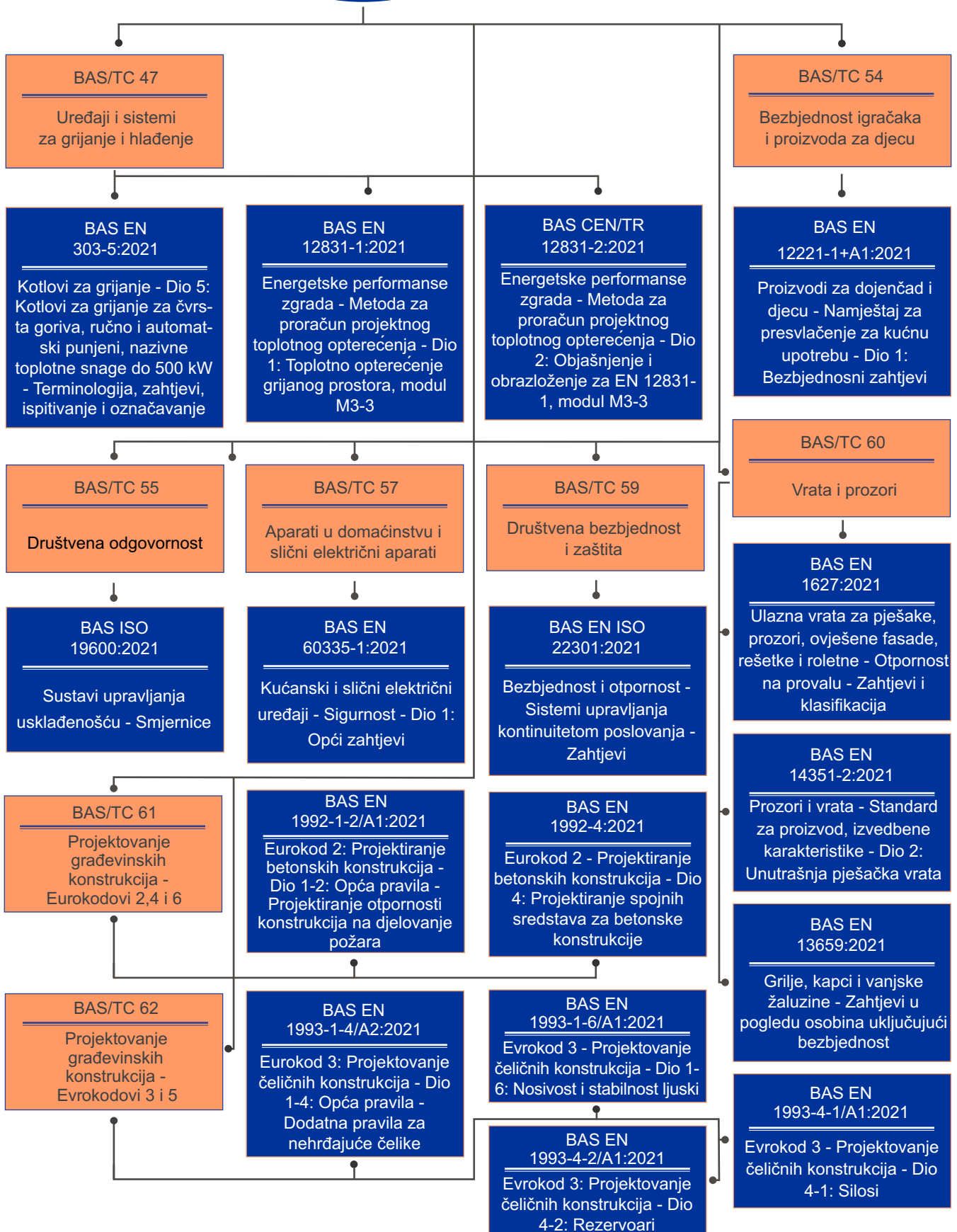
Sljedeći standardi su usvojeni metodom prevoda:

ISBIH

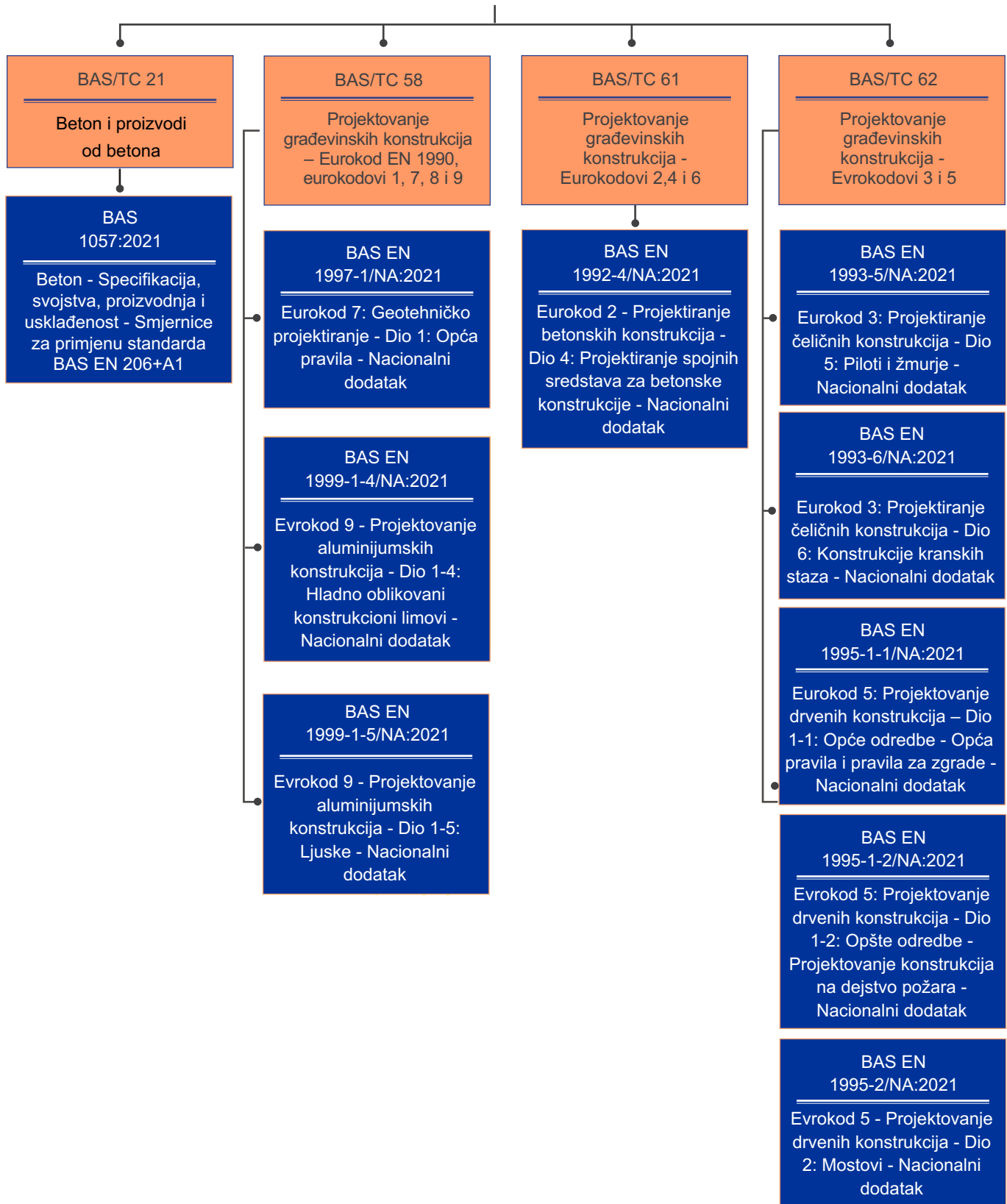
Dijagram 1.
BAS standardi usvojeni metodom prevoda

ISBIH

Dijagram 2.
Izvorni BAS standardi i drugi standardizacijski dokumenti

2.3 Direktive Novog pristupa

Institut kontinuirano prati status i promjene harmonizovanih standarda koji prate direktive Novog pristupa, te planira njihovo preuzimanje u sistem bosanskohercegovačke standardizacije kao BAS standarde.

Institut je na svojoj veb-stranici www.isbih.gov.ba svakog kvartala objavljivao posebne preglede usvojenih harmonizovanih evropskih standarda prema direktivama/uredbama. Ovi pregledi su javno dostupni.

U 2021. godini usvojeno je u bosanskohercegovačkoj standardizaciji 125 harmonizovanih evropskih standarda čije su reference objavljene u *Službenom listu Evropske unije*.

U tabeli 1. nalazi se lista uredbi i direktiva Novog evropskog zakonodavnog okvira s pripadajućim brojem harmonizovanih evropskih standarda koji su objavljeni do 31. 12. 2021. godine i usvojeni u sistemu bosanskohercegovačke standardizacije.

Tabela 1. Lista uredbi, direktiva i pripadajućih standarda				
Redni broj	Oznaka direktive/ Uredbe	Naziv Direktive/ Uredbe	Ukupan broj standarda po Direktivi / Uredbi	Broj usvojenih BAS standarda
1	Direktiva (EU) 2016/2102	Veb-sajtovi i mobilne aplikacije organa javnog sektora	1	0
2	Uredba (EZ) br. 1907/2006	Hemijske tvari	3	2
3	2014/28/EU	Eksplzivni za civilne potrebe	57	57
4	2013/29/EU	Pirotehnička sredstva	24	24
5	Uredba (EZ) br. 765/2008	Novi zakonodavni okvir i EMAS	39	37
6	Uredba (EZ) br. 305/2011	Građevinski proizvodi	500	500
7	Uredba (EZ) br. 1223/2009	Kozmetički proizvodi	1	1
8	2001/95/EC	Opšta bezbjednost proizvoda	72	72
9	Uredba (EU) br. 2016/425	Lična zaštitna oprema	223	213
10	2009/48/EC	Bezbjednost igračkaka	21	17
11	Uredba (EZ) br. 641/2009	Cirkulacione pumpe	3	3
12	Uredbe (EU) br. 2019/2022 i 2019/2017	Mašine za pranje suđa	2	1
13	Uredbe (EU) br. 65/2014 i 66/2014	Kućanske pećnice i nape	12	12
14	Uredba (EZ) br. 640/2009	Elektromotori	2	2
15	Uredba (EU) br. 206/2012	Uređaji za klimatizaciju i ventilatori	6	6
16	Uredba (EZ) br. 278/2009	Izvori napajanja	2	2
17	Uredbe (EU) br. 2019/2019 i 2019/2016	Rashladni uređaji	1	1
18	Uredbe (EZ) br. 1275/2008 i 801/2013	Potrošnja el. energije i elektronskih kućanskih aparata i kancelarijske opreme pri stanju čekanja i isključivanja	6	6
19	Uredba (EU) br. 548/2014	Transformatori	4	4
20	Uredbe (EU) br. 932/2012 i 392/2012	Sušilice za veš	2	2
21	Uredba (EU) br. 666/2013	Usisivači	8	8
22	Uredbe (EU) br. 2019/2023 i 2019/2014	Mašine za pranje i sušenje veša	4	1
23	2014/30/EU	Elektromagnetna kompatibilnost	190	190

NAPOMENA: Tabela se nastavlja na narednoj stranici

Redni broj	Oznaka direktive/ Uredne	Naziv Direktive/ Uredbe	Ukupan broj standarda po Direktivi / Uredbi	Broj usvojenih BAS standarda
24	2014/34/EU	Oprema i zaštitni sistemi u potencijalno eksplozivnim atmosferama (ATEX)	97	95
25	2014/35/EU	Niskonaponska oprema	992	984
26	2014/53/EU	Radio oprema	170	159
27	2011/65/EU	Ograničenje upotrebe određenih opasnih tvari u električnoj i elektronskoj opremi (RoHS)	1	0
28	Uredba (EU) br. 2017/746	Medicinska sredstva u in vitro dijagnostici	6	6
29	Uredba (EU) br. 2017/745	Medicinska sredstva	6	6
30	90/385/EEC	Aktivna ugradiva medicinska sredstva	50	48
31	98/79/EC	Medicinska sredstva u in vitro dijagnostici	45	43
32	93/42/EEC	Medicinska sredstva	291	286
33	2014/32/EU	Mjerni instrumenti	26	26
34	2014/31/EU	Neautomatske vage	1	1
35	Uredba (EU) br. 2016/426	Žičare	13	13
36	Uredba (EU) br. 2016/426	Uređaji na gasovita goriva	120	119
37	2009/128/EC	Održiva primjena pesticida	4	4
38	2014/33/EU	Liftovi i bezbjednosne komponente za liftove	21	17
39	2006/42/EC	Mašina	922	902
40	2014/68/EC	Oprema pod pritiskom	249	236
41	2008/57/EC	Interoperabilnosti željezničkog sistema	183	183
42	2013/53/EU	Plovni objekti za rekreaciju	65	61
43	2014/29/EU	Jednostavne posude pod pritiskom	6	6
44	97/67/EC	Poštanske usluge	9	7
45	94/62/EC	Ambalaža i ambalažni otpad	6	6

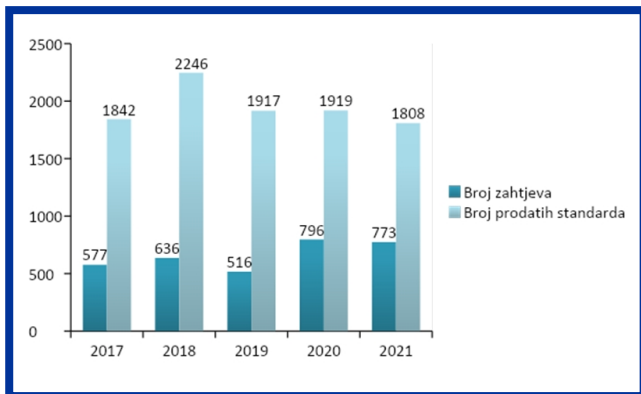
NAPOMENA Jedan evropski standard (EN) može biti harmonizovan po jednoj ili više direktiva/uredbi.

2.4 Prodaja standarda

2.4.1 Broj prodatih standarda

U 2021. godini Institut za standardizaciju BiH je prodao 1808 standarda. Od toga, 697 standarda u papirnoj formi, odnosno 1111 standarda u PDF-u.

Grafikon 1. Broj zahtjeva i broj prodatih standarda od 2017. do 2021. godine

2.4.2 Besplatni standardi za vrijeme pandemije

Institut je nastavio sa radom uprkos pandemiji, prouzrokovanoj virusom korona (COVID 19). Omogućen je besplatan pristup standardima u read-only formatu.

U 2021. godini korisnici su besplatno preuzeli 25 BAS standarda i 62 korigenduma na BAS standarde.

2.5 Rad Ex-komisije

U toku 2021. godine proizvođači i korisnici Ex-uređaja te firme koje planiraju obavljati poslove iz domena protiveksploziona zaštite podnijeli su Ex-komisiji ukupno 96 zahtjeva - 85 zahtjeva je realizovano, 7 zahtjeva je u toku realizacije, dok 4 zahtjeva nisu realizovana. Obrađeno je 117 sertifikata i 39 stručnih mišljenja.

Komisija je obavila sljedeće poslove:

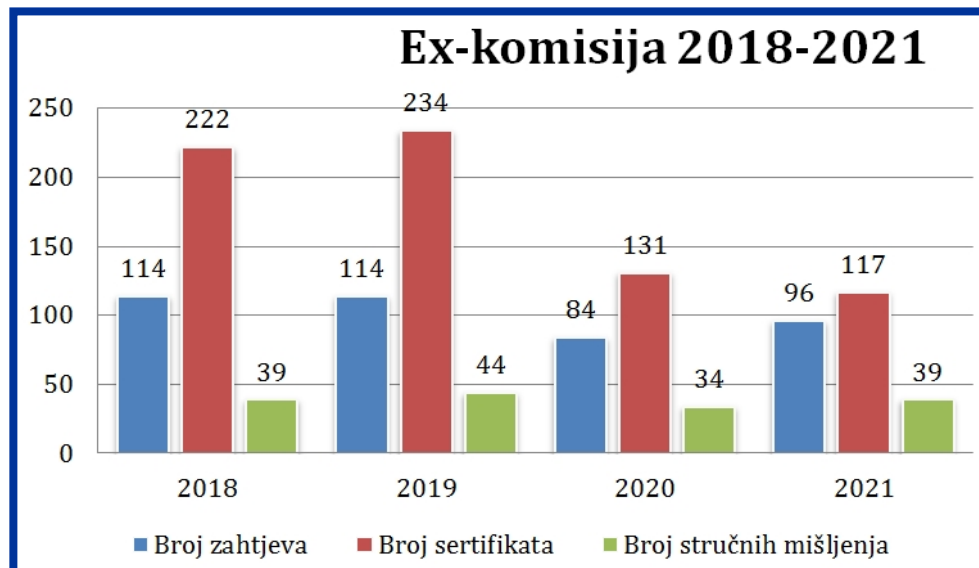
1. Na bazi pregleda dokumentacije te proizvodnje i kontrole protiveksplozivnih zaštićenih uređaja obrađeno su 2 tipa sertifikata.
2. Ex-komisija je izdala pojedinačne sertifikate za uređaje koji zadovoljavaju propisane uslove za rad u prostorima ugroženim eksplozivnim smjesama, a na bazi rezultata ispitivanja, pregleda uređaja kod korisnika i svoje stručne ocjene. Na bazi tih pregleda izdato je 115 pojedinačnih sertifikata.
3. Ex-komisija je izdala ukupno 39 stručnih mišljenja koja se odnose na ocjenu osposobljenosti za izradu elaborata o zonama opasnosti, neelektrične uređaje koji se koriste u eksplozivnim sredinama kao i za djelatnosti iz domena protiveksploziona zaštite.

4. Pratila je tehničko zakonodavstvo u Ex-oblasti i tumačila određene članove važećih propisa koji ne prate današnji trend i kontinuirano odgovarala na upite zainteresovanih strana iz Ex-oblasti.

5. Pratila je razvoj međunarodnih i evropskih standarda u Ex-oblasti, preko Tehničkog komiteta BAS/TC 6, Oprema za eksplozivne atmosfere.

6. Redovno je održavala sjednice (sastanci, onlajn) u skladu s potrebama, na kojima su analizirani izvještaji s audita u cilju dodjeljivanja i izdavanja sertifikata, stručnih mišljenja u pismenoj formi.

7. Radila na pripremi dokumentacije za sertifikaciono tijelo za sertifikaciju proizvoda prema zahtjevima standarda BAS EN ISO/IEC 17065.

2.6 Aktivnosti ISBIH informacione i notifikacione tačke

Sastavni dio Instituta za standardizaciju BiH je i ISBiH informaciona i notifikaciona tačka (ISBiH ENP) čiji je zadatak notifikacija standarda i pružanje informacija o standardima i tehničkim propisima koji su na snazi u BiH.

Trenutno info centar ima 13 kontakt-tačaka u BiH (državne institucije, entitetske institucije, institucije Brčko Distrikta i privredne komore) sa mogućnošću proširenja kontakt-tačaka.

U 2021. godini ISBiH informaciona i notifikaciona tačka je pismenim putem odgovorila na 54 upita, 48 neslužbenih upita, izvršila notifikaciju 2 standardizacijska dokumenta i izdala 24 potvrde o identičnosti standarda sa BAS standardima.

3. Međunarodna i regionalna saradnja

3.1 Učešće u radu međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju

Institut za standardizaciju BiH je uključen u rad organizacija za standardizaciju na međunarodnom i evropskom nivou.

Punopravni član je u:

- Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju – ISO (www.iso.org) od 1997. godine i u

- Evropskom institutu za standardizaciju u oblasti telekomunikacija – ETSI (www.etsi.org) od 1997. godine

Pridruženi član je u:

- Međunarodnoj komisiji za elektrotehniku - IEC (www.iec.ch) od 1997. godine

- Evropskom komitetu za standardizaciju u oblasti elektrotehnike – CENELEC (www.cenelec.eu) od 1999. godine

- Evropskom komitetu za standardizaciju – CEN (www.cen.eu) od 2008. godine

3.2 Učešće u radu ISO-ovih tehničkih komiteta

Odgovarajući tehnički komiteti ISBIH-a imaju status aktivnog člana (*P-member*¹) u sljedećim tehničkim komitetima:

ISO/TC 34/SC 12, Senzorne analize (*Sensory analysis*)

ISO/CASCO, Komitet za ocjenu usaglašenosti (*Committee on conformity assessment*²)

ISO/TC 193/SC 1, Analize prirodnog gasa (*Analysis of natural gas*³)

ISO/TC 176, Upravljanje kvalitetom i obezbjeđenje kvaliteta (*Quality management and quality assurance*⁴)

ISO/TC 334, Referentni materijali (*Reference materials*⁵)

ISBIH kao punopravni član ISO-a u 2021. godini je izvršavao obaveze koje proizilaze iz punopravnog članstva.

Dva člana Tehničkog komiteta BAS/TC 3, Upravljanje kvalitetom i obezbjeđenje kvaliteta, učestvovala su na virtualnom sastanku Tehničkog komiteta ISO/CASCO, koji je održan 29. januara 2021. godine.

Član Tehničkog komiteta BAS/TC 43, Hrana, učestvovao je na virtualnom sastanku Tehničkog komiteta ISO/TC 34/SC 12, koji je održan 22. oktobra 2021. godine.

Član Tehničkog komiteta BAS/TC 3, Upravljanje kvalitetom i obezbjeđenje kvaliteta, učestvovao je na virtualnom sastanku Tehničkog komiteta ISO/TC 176, koji je održan 21. oktobra 2021. godine.

Član Tehničkog komiteta BAS/TC 31, Gas i gasna tehnika, učestvovao je na virtualnom sastanku Tehničkog komiteta ISO/TC 193/SC 1, koji je održan 18. juna 2021. godine.

Član Tehničkog komiteta BAS/TC 38, Mjeriteljstvo i mjerenja, učestvovao je na 2 virtualna sastanka Tehničkog komiteta ISO/TC 334, koji su održani 7. septembra i 16. novembra 2021. godine.

Član Tehničkog komiteta BAS/TC 31, Gas i gasna tehnika, učestvovao je na 4 virtualna sastanka Radne grupe ISO/TC 193/SC 1/WG 25, koji su održani 26. januara, 16. juna, 20. septembra i 10. novembra 2021. godine.

Shodno naprijed navedenom, odgovarajući tehnički komiteti u 2021. godini glasali su ukupno o 34 radna dokumenta u različitim fazama izrade i to o: 7 nacrtu komiteta (ISO/CD i ISO/DTS), 7 nacrtu međunarodnih standarda (ISO/DIS) i 2 konačna nacrtu međunarodnih standarda (ISO/FDIS), te je bilo 18 glasanja o međunarodnim standardima koji se periodično preispituju (SR).

3.3 Učešće na generalnim skupštinama

Institut za standardizaciju BiH kao punopravni/pri-druženi član u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju učestvuje u njihovom radu.

Predstavnici Instituta za standardizaciju BiH učestvovali su u radu:

- 74. zasjedanja Generalne skupštine ETSI-ja, održanog onlajn od 13. 4. do 14. 4. 2021. godine.

Na Generalnoj skupštini se razmatralo o upravljanju lancem snabdijevanja, odobrenju, odnosno prijemu novih članova, informacijama o promjenama koje se odnose na članstvo u ETSI-ju. Dodijeljeni su sertifikati novim članovima ETSI-ja i penzionisanim predsjednicima ETSI-ja. Podneseni su izvještaji ETSI-jevog Upravnog odbora o strategiji i drugim problemima Upravnog odbora. Razmatrani su finansijski izvještaji, odobren je Godišnji izvještaj za 2020. godinu. Generalni direktor je

¹ Punopravni član

² Punopravni član od juna 2019. godine

³ Punopravni član od decembra 2019. godine

⁴ Punopravni član od maja 2021. godine

⁵ Punopravni član od aprila 2021. godine

podnio izvještaj o napretku ETSI-a od 1.1.2020. do 31.12.2020.godine. Razmatrani su spoljni odnosi i saradnja s drugim tijelima. Vođena je diskusija o intelektualnom vlasništvu i pravnim pitanjima. Raspravljalo se o Evropskoj zajednici i dilemama unutar EFTA-e. Na Generalnoj skupštini podneseni su izvještaji predsjednika ETSI-ja i Glavnog odbora. Razmatrana je strategija. Podnesen je Finansijski izvještaj za 2020. godinu i predstavljeni planovi za 2021. godinu. Izvršene su pripreme za izbor novih članova Glavnog odbora. Dodijeljene su ETSI fellowship nagrade za istaknute članove. Razmatrala su se i druga pravna pitanja.

- 85. zasjedanje Generalne skupštine IEC-a održano je onlajn od 3. 10. do 7. 10. 2021. godine. Blizu 600 učesnika koji su predstavljali 172 zemlje je prisustvovalo virtuelnom sastanku IEC-a. Ove godine tema na skupštini je bila „Vođenje industrije 4.0 kroz standardizaciju”. Industrija 4.0 se zasniva na primjeni novih tehnologija koje nude inteligenciju, automatizaciju i novi nivo efikasnosti. Napredne tehnologije kao što su internet stvari, računarstvo u oblaku i vještačka inteligencija čine mogućim prikupljanje, dijeljenje i analizu velikih količina podataka. IEC-ovi standardi omogućavaju korisnicima da u potpunosti obezbijede koristi industrije 4.0 uključujući zahtjeve za sigurnost, izvođenje i interoperabilnost tehnologije. Za vrijeme 85. Generalne skupštine IEC-a, Odbor za tržišnu strategiju je organizovao konferenciju na kojoj se istražila bezbjednost novog digitalnog

okruženja. Učesnici programa zemalja IEC afilijanata su podijelili njihova iskustva o angažmanu zainteresovanih strana i raznolikosti. Na forumu koji je bio posvećen IEC-ovoj Akademiji i izgradnji kapaciteta razmatralo se kako podržati date parametre „new normal”⁶. Prvi put ove godine IEC-ova Generalna skupština je okupila mlade profesionalce na radionici koja je produžena s tri na pet dana.

- 44. zasjedanje Generalne skupštine ISO-a, održano virtuelno od 22. 9. 2021. do 24. 9. 2021.

Pozivajući se na međunarodne standarde kao ključne alate za rješavanje svih izazova istaknutih u Agendi 2030. Ujedinjenih nacija i njenih 17. Ciljeva održivog razvoja, predsjednik ISO-a Eddy Njoroge je istakao moć ISO-ovih standarda za napredovanje od retorike i aspiracije ka akciji i jednakosti. On vidi klimatske promjene kao „jednu veliku prijetnju sa kojom se suočavamo”, kako je istaknuto u nedavnom IPCC izvještaju i potrebu za međunarodnim standardima kao dio koordinirajućeg odgovora u vođenju ka COP26.

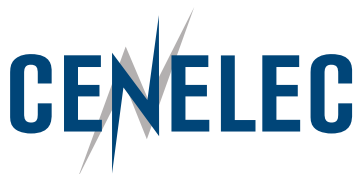

⁶ New normal – fraza novijeg datuma, koja se koristi za trenutnu situaciju, društveni običaj i drugo, a drugačije je od onoga što je urađeno ranije; „New normal” parametar se očekuje da postane uobičajen ili tipičan.

- Na 17. Generalnoj skupštini održanoj 24. 6. 2021. učesnici su se jednoglasno usaglasili da revidiraju angažmane o članstvu u njihovim statutima, reflektujući izlazak Velike Britanije iz Evropske unije.

Sve članice CEN-a i CENELEC-a, iz bilo koje kategorije, saglasne su da usvoje identične evropske standarde i povuku nacionalne konfliktne standarde. Ova odluka štiti principe sistema evropske standardizacije da se provede tržišni pristup za naše zainteresovane strane i ojača kompaktnost CEN/CENELEC-a i postignu ciljevi Strategije 2030.

4. Seminari i vebinari

Održan seminar o evrokodovima i njihovoj praktičnoj primjeni u akademskom obrazovanju u BiH

U sklopu realizacije ČRA-ÚNMZ-ISBIH projekta „Jačanje kapaciteta nacionalne infrastrukture kvaliteta za standardizaciju i ocjenu građevinskih proizvoda u Bosni i Hercegovini”, Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine (ISBIH) u saradnji s Češkom razvojnom agencijom, Češkom kancelarijom za standarde, metrologiju i ispitivanje (ÚNMZ), Građevinskim i Arhitektonskim fakultetom u Sarajevu organizovao je seminar o evrokodovima i njihovoj praktičnoj primjeni u akademskom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

Seminar je održan 27. oktobra 2021. godine u hibridnom formatu, odnosno uživo i putem videokonferencijske veze (zoom). Događaju su prisustvovala 122 učesnika. Cilj seminara je bio odgovoriti učesnicima na osnovna pitanja o standardizaciji, o evropskim standardima za evrokodove, primjeni evrokodova u obrazovanju budućih građevinskih inženjera i arhitekata u Bosni i Hercegovini i Češkoj Republici, te primjeni evrokodova u javnim radovima u BiH.

Održan vebinar za članove tehničkih komiteta ISBIH-a

Institut za standardizaciju BiH održao je 3. juna 2021. godine vebinar za članove tehničkih komiteta (BAS/TC). Vebinaru je prisustvovalo 29 članova.

Nakon uvodnog pozdrava Tihomira Anđelića, šefa Odjeljenja za opštu standardizaciju, u prvom dijelu izlaganja, Tatjana Vidović, stručna saradnica za opštu standardizaciju, upoznala je prisutne s ulogom ISBIH-a u procesu standardizacije u Bosni i Hercegovini te važnosti učestvovanja zainteresovanih strana u razvoju standardizacije u Bosni i Hercegovini.

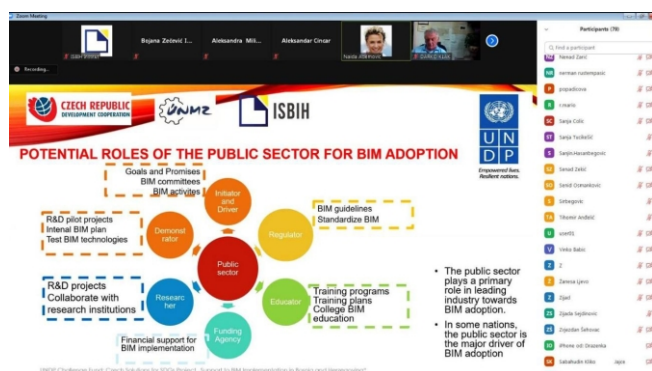
Željka Popić, viša stručna saradnica, prezentovala je interna pravila za standardizaciju s posebnim osvrtom na BAS PO 8.5-01, Poslovnik o radu stručnih tijela Instituta. U BAS PO 8.5-01 su definisani struktura tehničkih komiteta, radnih grupa, način njihovog osnivanja i označavanja, uloga predsjednika, tehničkog sekretara, koordinatora i članova TC-a te obaveze i prava članova TC-a. Na kraju je istakla mogućnost učestvovanja članova TC-a u međunarodnoj i evropskoj standardizaciji.

U nastavku je Stana Buha, viša stručna saradnica za elektrotehničku standardizaciju, prezentovala BAS U 8.5-03, Uputstvo za pripremanje, donošenje i objavljivanje BAS standarda i drugih dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije. Ovaj dio internih pravila za standardizaciju definiše cjelokupan proces razvoja BAS standarda kroz sve faze izrade, počevši od prijedloga za novi projekat BAS standarda do BAS standarda dostupnog javnosti odnosno preispitivanja i povlačenja BAS standarda.

Zvezdan Šehovac, šef Odjeljenja za elektrotehničku standardizaciju, prezentovao je prisutnima rad u zaštićenom području na internet sajtu ISBIH za članove BAS/TC, obrađujući posebnu pažnju na dokumente koji se tamo nalaze, a važni su za rad članova TC-a, kao i na ostale podatke koji su dostupni na toj platformi.

ISBIH će i ubuduće nastaviti s organizovanjem ovakvog vida obuka.

Uspješno održan webinar „Primjena BIM-a u BiH - studija izvodljivosti i BIM standardi”

Dana 12. aprila 2021. godine uspješno je održan webinar na temu „Primjena BIM-a u BiH - studija izvodljivosti i BIM standardi”. Webinar je pratilo preko 80 učesnika, predstavnika privrede, javne uprave i akademske zajednice.

Učesnicima vebinara predstavljeni su rezultati projekta „Podrška primjeni BIM-a u BiH” te „Studija izvodljivosti” i BIM standardi.

Češka kancelarija za standarde, metrologiju i testiranje u saradnji s Institutom za standardizaciju Bosne i Hercegovine implementirala je projekat „Podrška primjeni BIM-a u Bosni i Hercegovini”, a u okviru Challenge fonda Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP). U okviru projekta ostvareni su sljedeći rezultati:

- Izrađena je Osnovna studija o implementaciji BIM-a u Bosni i Hercegovini koja predstavlja polaznu tačku za identifikaciju ključnih pitanja vezanih za BIM, a koja treba riješiti, te koraka/mjera koje treba preduzeti kako bi se obezbijedili potrebni uslovi i okruženje za naprednu primjenu BIM metode u BiH;
- Izrađen je Koncept uvođenja BIM metode kojim se nastoje prikazati ciljevi koji bi u određenim oblastima mogli biti realno dostižni uključujući identifikaciju osnovnih pretpostavki i preporuka za postizanje ovih ciljeva;
- Studija izvodljivosti koja predstavlja plan implementacije BIM-a u BiH;
- Prevedeni su osnovni BIM standardi;
- Organizovana su dva vebinara o primjeni BIM-a.

Zaključeno je da je implementacija BIM-a u Bosni i Hercegovini u ranoj fazi te da su adekvatna i pravilna intervencija u ovoj fazi od velike važnosti za brzo usvajanje i primjenu BIM-a u budućnosti. Uloga vlade je presudna za usvajanje BIM-a i njegovu primjenu. Potrebno je napraviti multidisciplinarni i integrisan rad između različitih aktera u različitim oblastima (arhitektura, inženjerstvo i građevinska industrija), kako u privatnom tako i u javnom sektoru. Isto tako, akcentat je stavljen na važnost stvaranja kulturnih promjena kroz BIM obrazovanje. Uključivanje BIM-a posebno u nastavne planove i programe akademskog obrazovanja, omogućavajući studentima da se upoznaju s konceptom BIM-a i steknu neke osnovne vještine, osnovni je preduslov za napredak i uspješnu primjenu BIM metode.

5. Promocija Instituta, standarda i standardizacije

U toku 2021. godine preuzeto je 2998 standarda i drugih standardizacijskih dokumenata od čega 2162 evropska, te 826 međunarodnih standarda, dok je čak 38 standarda usvojeno metodom prevoda.

Zaključno sa 31. 12. 2022. godine broj važećih BAS standarda i standardizacijskih dokumenata je iznosio 38395.

Za standard BAS EN 1997-2:2017, *Eurokod 7: Geotehničko projektovanje – Dio 2: Istraživanje i ispitivanje temeljnog tla*, izrađen je nacionalni dodatak. Na engleski jezik je prevedeno 30 objavljenih nacionalnih dodataka, koji se odnose na evrokodove. Prevedeni su standardi i amandmani za evrokod 2 i evrokod 3. U okviru projekta „Jačanje kapaciteta nacionalne infrastrukture kvaliteta za standardizaciju i ocjenu građevinskih proizvoda u Bosni i Hercegovini”, organizovana su tri seminara za stručnu javnost i studente i profesore građevine i arhitekture.

U okviru projekta izrađena je „Osnovna studija o implementaciji BIM metode u BiH”, kao i „Koncept uvođenja BIM metode u Bosni i Hercegovini”. Prevedeno je deset standarda iz oblasti BIM-a.

Institut za standardizaciju BiH ima status punopravnog člana u Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju (ISO). ISBIH ima status punopravnog člana u pet ISO-ovih tehničkih komiteta. Od maja 2021. ima status aktivnog člana u Tehničkom komitetu ISO/TC 176, *Upravljanje kvalitetom i obezbjeđenje kvaliteta* i u Tehničkom komitetu ISO/TC 334, *Referentni materijali*.

Institut za standardizaciju BiH je pripremio i objavio Strategijski plan usvajanja standarda i drugih standardizacijskih dokumenata u Bosni i Hercegovini za period 2022–2024. godina.

Svrha ovog dokumenta je planiranje usvajanja bosanskohercegovačkih (BAS) standarda i drugih standardizacijskih dokumenata za period 2022–2024. godina, da bi se kroz sprovođenje planiranih aktivnosti i uz primjenu usvojenih standarda ispunili zahtjevi korisnika, spriječile tehničke barijere u trgovini, sagledale aktivnosti u narednom periodu i obezbijedili potrebni resursi.

Dokument je pripremljen u skladu s publikacijom Nacionalne strategije standardizacije (*National Standardization Strategies, Year of publication: 2020; Edition: 1*) koju je pripremila i objavila Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO).

Radi unapređenja poslovanja Institut za standardizaciju BiH je radio na uvođenju novih tehnologija, odnosno na unapređenju procesa digitalne transformacije. Ovaj put unaprijeđen je informacioni sistem za upravljanje standardima i jedan od postignutih rezultata jeste i onlajn pristup nacrtima BAS standarda koji su na javnoj raspravi. Prije konačnog odobranja BAS standardi se nalaze u fazi nacrti kada se odvija javna rasprava. Period javne rasprave je pravi trenutak za uključivanje zainteresovanih strana koje ne učestvuju aktivno u donošenju standarda, a žele da saznaju i komentarišu sadržaj nekog BAS standarda. Uvođenjem usluge onlajn pristupa nacrtima BAS standarda na javnoj raspravi Institut za standardizaciju BiH je omogućio svim zainteresovanim stranama u Bosni i Hercegovini, uključujući mala i srednja preduzeća (MSP), udruženja potrošača, nevladine organizacije i druga strukovna udruženja, da kvalitetnije i jednostavnije učestvuju u javnoj raspravi. Ovom uslugom ISBIH je ispunio član 38. Pravilnika o proceduri pripremanja, donošenja i objavljivanja bosanskohercegovačkih standarda („Službeni glasnik BiH”, broj 51/18), kao i članove 4. i 5. Uredbe (EU) br. 1025/2012 o evropskoj standardizaciji.

Institut je potpisao Sporazum o saradnji o uspostavljanju informacione tačke za pristup i čitanje bosanskohercegovačkih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata u studentskoj organizaciji fakulteta.

Cilj saradnje ISBIH-a i studentske organizacije je da se svim studentima omogući pristup i čitanje kompletnih verzija standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje objavljuje ISBIH bez naknade. Prednost ovakvog pristupa je višestruka, a prije svega za studentsku zajednicu koja će imati olakšan i ubrzan pristup standardima i informacijama o standardima *neophodnim* u procesu obrazovanja.

5.1 Izdavanje Glasnika

Glasnik Instituta se objavljuje četiri puta godišnje u elektronskom obliku.

Glasnik Instituta se sastoji iz dva dijela:

- Osnovni dio Glasnika s naučno-stručnim člancima i vijestima;
- Službene objave u kojim se objavljuju novi bosanskohercegovački standardi i drugi standardizacijski dokumenti kao i zamijenjeni i povučeni BAS standardi i drugi standardizacijski dokumenti

5.2 ISBIH Newsletter

U prošloj godini su pripremljena i publikovana 4 izdanja "ISBIHNewsletter".

5.3 Društvene mreže

Putem društvenih mreža javnost je obaviještena o najznačajnijim aktivnostima u oblasti standardizacije na društvenom, evropskom i međunarodnom nivou.

Institut je aktivan na sljedećim društvenim mrežama: [Facebook](#), [LinkedIn](#), [You Tube](#)

